Nijmegen

Postadres
Gemeente Nijmegen
RO10
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 14 024
nijmegen.nl

Contactpersoon
Mayke Haaksman
m.haaksman@nijmegen.nl
T 024 – 329 9048

Ons kenmerk
D220233137

Aan de raad van de gemeente Nijmegen

Datum 5 april 2022
Onderwerp Voortgang uitvoering Erfgoedstrategie

Geachte leden van de raad,

Op 13 april 2021 hebben wij u geïnformeerd over hoe wij de ambities uit de Erfgoedstrategie 2020 willen gaan uitvoeren (Notitie Uitvoering Erfgoedstrategie 2021 en verder, behorend bij brief met kenmerk D210805603). Met deze brief informeren wij u over de voortgang.

Erfgoedaanjagers
Per 1 september is er niet één, maar zijn er twee erfgoedaanjagers benoemd. Mijke Pol en Marit Veeneman zullen samen werken aan de professionalisering van het Nijmeegse erfgoedveld. Concrete resultaten en activiteiten zijn:

- Inspiratiesessies voor erfgoedpartijen, kunstenaars en andere interessante partners op het gebied van erfgoed, kunsten en high tech om van elkaar te leren en samenwerking op te zoeken.
- Tijdens de maand van de geschiedenis in oktober, presenteren we een publieksprogramma onder de titel *Ongekend*. Het thema van de Maand van de geschiedenis is *Wat een ramp!* en tijdens *Ongekend* vertellen verschillende Nijmeegse erfgoedinstellingen, samen met bijvoorbeeld beeldend kunstenaars, schrijvers, theatermakers, het verhaal van rampen die Nijmegen bespaard zijn gebleven. Door samen te werken aan een dergelijk programma smeden we duurzame samenwerkingsverbanden.
- We onderzoeken de mogelijkheden voor combinatie-tickets samen met instellingen, horeca, openbaar vervoer etc, zodat bezoekers met 1 ticket alle musea kunnen bezoeken, aan programma's deel kunnen nemen en bijvoorbeeld gratis van (OV)fietsen en openbaar vervoer in de stad gebruik kunnen maken.
- We onderzoeken de mogelijkheden voor een gezamenlijke erfgoed educatie leerlijn, die door Cultuur en School Nijmegen kan worden geïmplementeerd.

Naast de uitvoering van dit programma, adviseren de Erfgoedaanjagers ook bij de ontwikkeling van het Programma Vrijheid en het Masterplan Limes.

Visie Religieus Erfgoed
Voor het opstellen van een visie op religieus erfgoed hebben we opdracht gegeven aan de bureau's Spectrum/Elan en Gelders Genootschap. In de visie is niet alleen aandacht voor christelijk religieus erfgoed, maar we nemen alle gebouwen die gebouwd zijn voor religieuze diensten mee, zo ook synagogen en moskeeën. De positie van de Stevenskerk in Nijmegen en wat er nodig is om de Stevenskerk deze rol te kunnen laten vervullen is ook onderdeel van de visie.
Daarnaast is er extra aandacht voor de verduurzaming van de bestaande kerkgebouwen. De visie heeft als titel *Bouwstenen voor de aanpak van religieus erfgoed* en zal naar verwachting in mei door ons college vastgesteld worden. Wij zullen uw raad na vaststelling in ons college informeren.

Aanwijzing UNESCO werelderfgoed
Op 10 september 2021 hebben wij u geïnformeerd over de toekenning en gevolgen van de UNESCO werelderfgoedstatus voor vijf archeologische terreinen in Nijmegen. Ondertussen is er een vliegende start gemaakt met het Masterplan Limes. In de eerste sessies hiervoor zijn onder meer kernwaarden en sfeerbeelden naar boven gekomen.

Het komende jaar gaan we aan de slag met een vertaling naar belevingsconcepten, een meerjarig publieksprogramma om Nijmegen op de kaart te zetten als de oudste stad van Nederland. Daarnaast is er in het Masterplan aandacht voor (wetenschappelijk) onderzoek naar de Limes en de borging van de resultaten in de archeologische keten en depot. Tenslotte stellen we een managementplan op voor beheer en behoud van de archeologische monumenten.

Beschermingsprogramma Nijmeegs Erfgoed Beschermd

Voor de opgave Betere instandhouding en bescherming van ons erfgoed zijn we gestart met het beschermingsprogramma Nijmeegs Erfgoed Beschermd, waarmee we de komende jaren nieuwe monumenten zullen gaan voordragen voor bescherming.

De eerste groep monumenten hebben wij in februari ter besluitvorming bij uw raad voorgedragen. De totaallijst van het beschermingsprogramma en de planning zijn bij het eerste beschermingsvoorstel gevoegd. Alle eigenaren zijn geïnformeerd over het beschermingsprogramma. Hiervoor hebben we een druk bezochte online informatieavond georganiseerd. Ook hebben we een folder over monumentenbescherming gemaakt en op de gemeentelijke website is informatie over de beschermingsprocedure te vinden. Daarnaast hebben we een nieuw online monumentenregister op de gemeentelijke website, waar informatie over de beschermde monumenten te vinden is. De verschillende pagina's zijn te vinden op www.nijmegen.nl/monumenten
Voor de bescherming van de tweede groep panden zijn we in februari de beschermingsprocedure gestart. Dit betreffen wederopbouw panden in het centrum van de stad. Onderdeel van de beschermingen zal ook de aan de gebouwen aanwezige kunst zijn, als vervolg op het initiatiefvoorstel 'Behoud van Nijmeegse naoorlogse kunst' van uw raad van 15 november 2017.

Broekstraat 115
Voor instandhouding van het gemeentelijk monument Broekstraat 115 hebben we, als hoge uitzondering, een subsidie van € 25.000,- verleend. Door omstandigheden was deze voormalige boerderij in verval geraakt. Nieuwe eigenaren willen het monument herbouwen, om zodoende nog een aantal monumentale waarden te kunnen behouden. Hiervoor was een lening van het Nationaal Restauratiefonds benodigd. Deze lening zou alleen verstrekt worden als we als gemeente ook financieel bij zouden dragen. Zonder deze lening zouden de herbouwplannen niet door gaan en was sloop de enige nog resterende optie. Voor dergelijke ondersteuning van onze monumenten is eigenlijk geen budget beschikbaar. Om sloop van één van de weinige monumenten van Lindenholt te kunnen voorkomen hebben we daarom eenmalig het budget voor het beschermingsprogramma hiervoor ingezet. Voor andere soortgelijke probleemgevallen kunnen we geen bijdrage aan de instandhouding van het monument garanderen, waardoor het risico bestaat dat monumenten verloren gaan.

Paviljoens Kinderdorp Neerbosch
We hebben een cultuurhistorisch onderzoek met waardestelling laten uitvoeren naar de paviljoens van Kinderdorp Neerbosch, vanwege de sloopmelding die bij ons binnen was gekomen voor de sloop van 5 paviljoens. De paviljoens blijken bijzondere cultuurhistorische waarden te hebben, als onderdeel van de geschiedenis van Kinderdorp Neerbosch, specifiek als toonbeeld van het omslagpunt van wezenzorg naar jeugdzorg in de jaren '60 van de twintigste eeuw.
De eisen aan de jeugdzorg vandaag de dag zijn echter dusdanig anders dan in de jaren '60 van de twintigste eeuw dat de zorg die de eigenaar moet verlenen niet meer kan plaats

vinden in de paviljoens. Ondanks de vastgestelde cultuurhistorische waarden van de paviljoens hebben we daarom moeten besluiten om de sloop van 2 paviljoens toe te staan, zodat de zorg aan kwetsbare kinderen kan blijven plaats vinden in Kinderdorp.

WO2 (stolpersteine) en Regioprogramma Vrijheid
De Stichting Stolpersteine Nijmegen is van plan om dit jaar twee maal een steenlegging te organiseren. Op 10 april 2022 worden de Stolpersteinen geplaatst die eigenlijk al in november vorig jaar geplaatst hadden moeten worden. U ontvangt nog een uitnodiging voor deze bijeenkomst.
Het Regioprogramma *Vrijheid* regio Nijmegen is 15 februari jongstleden door het college vastgesteld. Wij hebben u hierover bij brief d.d. 30 januari 2022 (kenmerk D220083161) geïnformeerd.
Op dit moment zijn er geen nieuwe ontwikkelingen met betrekking tot het eerbetoon van Rabbijn Salomons, maar we houden uw raad op de hoogte.

Aandachtspunten voor 2022
Nog voor de invoering van de Omgevingswet, gepland op 1 januari 2023, zullen we een nieuwe archeologische beleidskaart met facetbestemmingsplan aan uw raad voorleggen.

Ook zullen we de cultuurhistorische waardenkaart ter besluitvorming aan uw raad voorleggen. De waardenkaart betreft een inventarisatie van al het bovengrondse erfgoed in onze gemeente. De waardenkaart geeft ook inzicht in de specifieke Nijmeegse kernkwaliteiten en erfgoedthema's. De manier waarop we met dit erfgoed om willen gaan zal enerzijds een plek krijgen in de Omgevingsvisie (ambitie), anderzijds in het Omgevingsplan (regels).

Omdat bij de beschermingsprocedure voor de eerste groep monumenten uit het beschermingsprogramma Nijmeegs Erfgoed Beschermd is gebleken dat veel eigenaren zorgen hebben over de mogelijkheden voor verduurzaming van hun pand na aanwijzing als monument, willen we dit jaar aan de slag met het opstellen van beleid hierover. Uw raad heeft hierover ook een motie aangenomen. De motie zullen we meenemen bij de uitwerking van dit beleid. We willen in elk geval duurzaamheid meenemen in de actualisatie van de Uitvoeringsvoorschriften voor monumenten. Daarnaast willen we onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor het verruimen van het zonnepanelenbeleid voor monumenten en beschermde stadsgezichten.
De mogelijkheden voor een interactieve kaart over zonnepanelen zullen we onderzoeken. De kosten voor het realiseren van een dergelijke kaart zullen circa €50.000,- bedragen. Het ondersteunen van monumenteigenaren met maatwerkadviezen, eventueel door middel van een duurzaamheidscoach zoals in Rheden, zal circa € 100.000,- kosten. Het is aan een nieuwe coalitie om hier eventueel budget voor vrij te maken.
Verder willen we collectieve inkoopacties voor monumenteigenaren onderzoeken, bijvoorbeeld voor isolatieglas dat geschikt is voor monumenten. Verder hebben we ook

aandacht voor verduurzaming in de uitvoering, onder andere door het verzorgen van een training voor de monumentenadviseurs van de ODRN.
Het afgelopen jaar zijn er vanuit een RRE subsidie van de rijksoverheid subsidies aan monumenteigenaren verstrekt voor 110 maatwerkadviezen voor het verduurzamen van hun panden. In de bijlage treft u een overzicht aan van de verduurzamingsmaatregelen die zijn geadviseerd en aanbevelingen voor de toekomst. Het rapport geeft inzicht in de mogelijkheden die er bij monumenten zijn om ze te verduurzamen.

Ook is tijdens de beschermingsprocedure voor de 1e groep monumenten naar voren gekomen dat eigenaren bezwaren hebben tegen de bescherming van hun pand als de gemeente geen budget beschikbaar heeft voor financiële ondersteuning van de gevolgen van de monumentenstatus. In de Erfgoedstrategie is een fonds voor gemeentelijke monumenten opgenomen, maar daar is geen budget voor beschikbaar. In de bij deze brief gevoegde *Notitie mogelijkheden gemeentelijke financiële bijdrage cultureel erfgoed* is verwoord wat de redenen kunnen zijn om een Nijmeegs Monumentenfonds te hebben en wat de verschillende opties hiervoor zijn. Het is aan een nieuwe coalitie om hier eventueel budget voor beschikbaar te stellen.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

mr. drs. A.H. van Hout
gemeentesecretaris

drs. H.M.F. Bruls
burgemeester

Bijlage(n)

1. Notitie mogelijkheden gemeentelijke financiële bijdrage cultureel erfgoed
2. Monitoring verduurzamingsmaatregelen en aanbevelingen